

SANTIAGO

Ra sɔcuã bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zɛngua

¹ Nugã drá Jacobogã, rá 'yɛhɛgã Ojã nɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo. Nɛ hɔnbɛ go hapɛ gá mbähä n'da ngu n'da ahɛ, dí zɛngua ahɛ ma mɛni ahɛ, ngue n'dat'ɛ mam bombɔtahɛ ɛ 'dɛ'mayoho yú ts'ant'ɛ ra Israel.

Di 'dajɛ ran 'yomfɛni Ojã

² Ma zi cu ahɛ, nde'bɛ dan johyahɛ 'bɛ dí sähɛ yɛn ɛnbi, hɔnt'a go man ɛnbi dín nuhɛ. ³ Nguetho dí pãhmbɛ nu'bɛ da ts'ãc ma t'ɛc'yɛihɛ, gue'a ní jajɛ ga häthɛ xɛn ho a. ⁴ Pɛ i jatho ga häthɛ xɛn ho nɛ hin gan suhɛ, nɛ gue'a dín te ma mbɛihɛ a, nɛ di hajɛ xɛn ho ra ts'ɛdi, nɛ nte ga 'bɛhmbɛ bɛya. ⁵ Pɛ nu'bɛ hin dí pãhmbɛ nda'a xɛn ho ga øthɛ, ga äfɛ Ojã ran 'yomfɛni nɛ di 'dajɛ a. Nguetho di unni xɛn ho to'o da 'yãpi, nɛ hin di japi da mbɛ'ts' rá sä n'da. ⁶ Pɛ jatho n'dat'a gam bɛmhɛ 'bɛ ja 'bɛ'a dí äfɛ, nɛ hinga 'dahma'dan'yo gam bɛmhɛ. Hin ga øthɛ tengu ra t'øthe bɛ ja ra dãdãdehe, hɔnbɛ go hapɛ ní 'yɛn ran dãhi. ⁷ Nu ra jã'i i øt'e tengu a, sä im bɛni di un'na i äp a Ojã, pɛ nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bɛnsɛ, nɛ hingui sä n'dat'a da 'yøt'e. ⁹ Pɛ ɛmmɛ di johya n'da zi hyoya 'yɛc'yɛi, nguetho i pãdi ɛmmɛ xɛn ngu di muui bɛ nan nu Ojã. ¹⁰ Nɛ'a ra mɛmbɛti 'yɛc'yɛi, ɛmmɛ di johya 'bɛ mi bãdi hinga gue'a rá mbɛti ní numanho Ojã a,

ngue nu rá mbeti tengu yá dõni ɯ yɯ paxi i hõe. ¹¹ Ngue nu'bu xpám bõx ra hyadi εmme xɯm pa, di hmang yɯ paxi nε i hõh yá dõni buya, nε him man di necmanho. Din jabɯ n'da ra membeti 'bu hõnt'a ra mbeti in numanho, madague'bu di thoqui dim pefi, pε di 'bedi 'be'a gátho i pε'ts'i.

Ga háthɯ 'bu bi ts'ájɯ

¹² Nu'bu ga háthɯ yɯn ɯnbi, dan johyahɯ buya. Nguetho nu'bu mi ts'ájɯ nε dá háthɯ, ya din 'dajɯ ra temazai, tengu bi man Oja di 'dajɯ 'bu hõnt'a gam bεmhbu a.

Dím bεnsɛhɯ yɯ ts'oqui

¹³ Nu'bu 'bu'a n'da da bεni da 'yõt'a n'da ra ts'oqui, pε hin da 'yεna Oja bi bεnbi. Nguetho xɯn ho Oja nε hingui xifi da 'yõt' ra ts'oqui n'da ra ja'i, nε xín da zä da si Oja da 'yõt' ra ts'oqui. ¹⁴ Pε n'da ngu n'da yɯ ja'i 'bu im bεni da 'yõt' yɯ ts'oqui, pε bin 'yõrpazehε nangue rán 'yomfεni sε. ¹⁵ Nε nu'a 'be'a bi numanho sε, nε nu'bu mi bεni da 'yõt'e, nε gue'a dí mbaxca yɯ ts'oqui rá mbui a. Nε nu'bu mi 'yõt'ɯ yɯ ts'oqui mi bεni, nε man'da bi thoqui bi 'yõr buya, nε gue'a dí nu ran ɯnbi mazai a buya. ¹⁶ Ma zi cu ahɯ, hin dan hyäzehεhɯ 'bu dí øthɯ yɯ ts'oqui, gue'a hin gam bεmhbu Oja di 'bεpahɯ. ¹⁷ Nguetho xɯn hotho 'be'a gátho di 'dajɯ Oja, nε hõnt'ɯ gátho xɯn ho bí nεxpɯ bí 'bu Oja, ngue bi zän yɯ nyot'i ua ja ra häi. Nu'ɯ ja'bu di 'beh yún nεqui 'bu xɯ 'bät'ɯ, pε nu Oja njam'bu di 'beh ran ho. ¹⁸ Rá pähä zehε Oja bi xandgahɯ 'bu má hamhbu rá m hma majuani, nε yá t'ɯhni gahɯ a buya. Janangue'a man'da xɯn hojɯ xinda gue'ɯ mi'da gátho bi 'yõt'e.

Dan xähmbu ram hma ne ga øthu yün thehu

19 Gue'a dí pähmbu a, ma zi cu ahu. Janangue'a dan øhya dan xähmbu a rám hma, xinda gue'bu go dan yäsehü, ogue ga emhbu go dí päsehü ngue dan junthu. 20 Nguetho nu'bu dadín junthu, hingui sä ga øthu 'be'a nde Oja. 21 Pe ga eshu a ná øthu yu ts'oqui, ne ran ts'o zai dá bëmhbü. Ne hin dan 'yëzehëhu. Janangue'a da zä ga cu't' ma mbühü a ram hma, tengu'bu n'da ra hmudä da thupu, ne din te bu. Ne gue'a dí pøcpa ma mbühü a buya. 22 Pe hinga høntho dan xäthohu ram hma. Nguetho dán hyäzehëhu 'bu dím bëmhbü hin'yu man'da ga øthu. Pe i jatho thocpa thoho ga øthu yün thehu a ram hma dadín xähmbu. 23 Nguetho nu'bu dí emhbu dadín xähmbu ram hma, ne hin dí øthu yün thehu, dadí pumbëni thohu a dán xähmbu 'bu. Tengu'bu dí hëthu ran hyëdä ma hmihü, ne hin dí zämhbü bu. 24 Dá nuhma a ma hmihü, pe 'bex dá pumbënihü 'bu má 'uehmbü. 25 Pe nu'bu dan zämhbü a ra 'da'yomhma, gue'a di zejü ga øthu yün thehu a. Ne nu'bu zai dí øthu a, ne hin dí pumbënihü a, di jäcpahu Oja buya nangue 'be'a gätho dí øthu. 26 Nu'bu sä ëna ørpa rá 'bëfi Oja n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyäzehë 'bu, ne nte ní mbat'a ní 'yørpa rá 'bëfi Oja 'bu. 27 Pe nuna majuani rá 'bëfi Oja ma Tahu da numanho 'bu ga fäxhu yu hyoya t'uhni, ne yu xisu xun du yü ndø, ngue in nu ran unbi. Ne nde'bu dam fäsehü hin di ts'onga man 'yomfënihü rán t'øt'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandahu to'o gan numanhohu

¹ Ma zi cu ah_u, nu'b_u dí εc'yεih_u ma Hmuh_u ra Je-
sucristo ngue mixte x_un ho a, nde'b_u ga øth_u tengu
i øt'a, ngue hin ga huandah_u to'o dín numansuh_u.
² Xi'b_u da zøm b_u ja mam pεtih_u n'da ran 'yoh_u i
fo rá 'yε ram fo'yε εmme x_um hmadi, ne mahotho
rá he. Ne da zøm b_u n'da zi hyoya hingui ho rá
he. ³ Ne man'da gan numanhoh_u a mahotho rá he,
xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga εmf_u a mahotho
rá he: “Nu'i n'yø, damin säya ts'ü ua ja ran thuts'i,”
ga εmf_u. Ne nu'a zi hyoya büya: “Nu'e, damím 'bäh
n_u ogue damí hyuh n_u häi ja rá hyo ran thuts'i,” ga
εmf_u a büya. ⁴ Ha hin dím bεmh_u ngue yoho man
t'øt'eh_u 'b_u dí samh_u a nan hyoya ü 'da, ne nu'a na
membeti ü 'da, gue'a na εspah_u ü. Ne guexta'a ra
ts'oqui dí øth_u 'b_u dí huandah_u a dín numanhoh_u.
⁵ Ma zi cu ah_u, damí 'yøhmb_u na ga xi ah_u. Ha
him bi huan Ojå ü x_un ngu i hyoya b_u na nu ra
ximhäi, ngue da dïn a man'da di muui, ngue da
gomh_u yän jåpi ü di un yü t'ühni Ojå. Ne gue'a
bi ma majuani di un'nd_u to'o gätho da bæn a. ⁶ Pe
nuya gá 'yäsabah_u y_u hyoya. Ha hin dí pähmb_u
ngue gue'ü y_u membeti di üngah_u, ne i sixcah_u b_u
ja y_u ngunts'üt'abi. ⁷ Ha hinga gue'ü y_u membeti
dí øhmb_u im man ra ts'ore nangue rá hoga thuhu
ma Hmuh_u ra Cristo. ⁸ Pe: “Ga huεc ma mijå'ih_u
tengutho b_u na huεczεhe ma jå'ih_u.” Guehna x_un
ho ga øth_u na, nguetho rán t'εdi ra Cristo mixte
thoho a, tengu man t'o't'i b_u rám hman Ojå. ⁹ Pe
nu'b_u hinga gätho y_u jå'i dadí huεj_u, ra ts'oqui a
dí øth_u 'b_u, ne dín dupateh_u a ran t'εdi ngue im
ma gätho 'da i gu b_u dán huεj_u. ¹⁰ Pe dín ndeh_u
made tho ga øth_u gätho rán t'εdi Ojå. Pe madahønt'a

n'datho rán t'ɛdi Oja hin dá ɔthɯ, ya dín dupatethɯ gátho rán t'ɛdi Oja 'bɯ. ¹¹ Ngubɯ dí ɔrpahɯ yún t'ɛdi Oja ngue bi 'yɛna: “O guí ɔthɯ ran 'yomt'ɛni,” nɛ: “O guí haɕpahɯ rá te ni mijá'ihɯ,” bi 'yɛna. Madague'bɯ hin dí ɔthɯ ran 'yomt'ɛni, pɛ dí haɕpahɯ rá te ma mijá'ihɯ, guemhma dín dupatethɯ gátho rán t'ɛdi Oja 'bɯ. Nguetho n'dat'a Oja bi ma gátho yún t'ɛdi. ¹² Pɛ nu'a rán t'ɛdi ra Cristo, gue'a di zɛjɯ ga ɔthɯ yún theɯ. Nɛ gue'a rán t'ɛdi dí 'yängahɯ Oja a 'bɯ dá ɔthɯ o hin'na. Janangue'a ga jamansuhɯ a dím mamhbɯ nɛ'a dí ɔthɯ. ¹³ Nɛ nu'bɯ him bi 'yɔt' ran huɛcate n'da, nɛ hingui ngu 'be'a dí huɛc Oja a 'bɯ bi juanbi. Pɛ nu'bɯ bi 'yɔt' ran huɛcate n'da, da bɔmanho 'bɯ bi juanba Oja a.

Hingui ho 'bɯ nte n'youi yun t'ɔt'e rá t'ɛc'yɛi n'da

¹⁴ Ma zi cu ahɯ, 'be'a gue ní mba a i ɔt' i 'da sä ɛna ja yú t'ɛc'yɛi, pɛ hingui ɔt'ɯ yún theɯ. Hin da yan Oja n'da 'bɯ sä ɛna ja rá t'ɛc'yɛi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bɯ 'bɯ'a n'da ma cuhɯ ra 'yahe nɛ sä ra thuhu. Nɛ ga ɛmfɯ: “Ní mba, bá he ni he, nɛ bán sihmɛ, da hyu ni mbai,” ga ɛmfɯ. Pɛ nte dá unhdɯ 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ɔrpahɯ 'bɯ. ¹⁷ In jabɯ n'da 'bɯ hingui ɔt' yun t'ɔt'e rán säui rá t'ɛc'yɛi, nu rá t'ɛc'yɛi nte di muui, tengu'bɯ n'da ra du ngue hingui di 'yani. ¹⁸ Pɛ nu'bɯ gui 'yɛnjɯ: “Nu'i ja ni hogant'ɔt'e, pɛ nugähe dí ɛc'yɛi mbo ma mbaihe.” Nɛ ga xi'ahɯ bɯya, damí 'yurca ni t'ɛc'yɛi ngue nte n'youi nin t'ɔt'eɯ, gan nugä. Nugä da zä ga ut ahɯ yun t'ɔt'e dí ɔt'ä, janangue'a di nɛqui ma t'ɛc'yɛigä ngue majuani a. ¹⁹ Guí pəhmbɯ i 'bɯ Oja, pɛ hin dí gua a zi ts'ɯ. Nguetho nɛ'ɯ yɯ zɪthu i pədi i 'bɯ Oja, pɛ ɛmmɛ di fet'i, nguetho yún səihɯ Oja ɯ. ²⁰ Gyá 'yambaihɯ,

ha hin guí p̄hmb̄u ngue xingui ts'ɥ nte di muui ni t'ɛc'yɛih̄u 'b̄u hin te guí ɔth̄u. ²¹ Nde'b̄u gam b̄ɛmh̄b̄u ts'ɥ nangu e mam bomb̄ɔtah̄u ra Abraham. Ja bi n̄ɛqui a x̄mí p̄a Oj̄a x̄h̄n ho 'b̄u mi 'ȳɔt'a bi xifi, ngue bi ḡäxp̄u ja ra do a Isaac rá ts'unt'ɥ, ngue ɛna xtá hyo xtí un'na Oj̄a. ²² Nangu e bi 'yɛc'yɛi mbo rá mb̄u, bin ja ra ts'ɛdi b̄uya ngue da 'ȳɔt'ɥ yán theh̄u. Janangu e'a rá m p̄ɛ ra t'ɛc'yɛi ɥ ȳh̄n t'ɔt'e. ²³ N̄ɛ gue'a mi mam b̄u ja rá m h̄man Oj̄a, bi 'yɛna: “Nu ra Abraham bi 'yɛc'yɛi a bi man Oj̄a, janangu e'a bi 'yɛmp Oj̄a x̄h̄n ho,” n̄ɛ bi 'yɛmbi rá amigo x̄h̄n ho Oj̄a b̄uya. ²⁴ Dí p̄hmb̄u ya, i ɛmp Oj̄a x̄h̄n ho n'da ra j̄á'i 'b̄u ɔt' rán s̄auí rá t'ɛc'yɛi, n̄ɛ hinga s̄a da 'yɛna ɛc'yɛi Oj̄a. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu z̄ai min 'yomt'ɛni mam 'b̄et'o. P̄ɛ bi 'yɛmp Oj̄a x̄h̄n ho 'b̄u midí n̄ɛqui rá t'ɛc'yɛi, 'b̄u mi 'ȳɔt'a ran ho bi 'ȳɔt'e, ngue bi jamansu ɥ ȳh̄ 'yɛc'yɛi 'b̄u mi mba bá ɔspa rá hnini. N̄ɛ bá uti n'dan'yo ra 'yu bá h̄ax 'b̄u mam bá pengui, janangu e'a him bi mba mfent'i ɥ. ²⁶ Ja ga p̄hmb̄u b̄uya ngue hingui ho rá t'ɛc'yɛi n'da 'b̄u hingui ɔt'ɥ yán theh̄u, tengu n'da ra j̄á'i x̄h̄n du ngue hin'ȳh̄ b̄u rá mb̄u.

3

Ga sqmzɛhɛ ma j̄qniɥ

¹ Ma zi cu ah̄u, nde'b̄u hinga ḡátho dan x̄änbateh̄u b̄u ja ram p̄ɛti. Nguetho dí p̄hmb̄u Oj̄a da nu 'b̄e'a dí ɔth̄u, n̄ɛ nuje, man'da da 'yängahe Oj̄a, xinda gue'b̄u hin xcán x̄änbatehe. ² N̄ɛ ḡátho gah̄u x̄h̄n ngu ȳh̄ nidi ja'b̄u dí ɔth̄u ȳh̄ ts'oqui. P̄ɛ nu'b̄u 'b̄u'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im má, ya x̄h̄n te x̄h̄n ho rá mb̄u a, n̄ɛ i p̄adi dí jamansu x̄h̄n ho ḡátho i ɔt'a 'b̄u.

³ Tengu'bu dí cärbahu yän ts'are yu fani, da 'yot'a dí xihmbu buya, ne hinga hont'a rá nde di 'bät'i, pe 'da dí 'bäthoho. Ngutho 'bu i samzehe rá jani n'da, ne hinga hont'a rá m hma da badi da zammi, pe da da badi di jamansu xun ho gätho i ot'e. ⁴ Ne tengu ra dabarco, madague'a xu ndoho, ne ts'edi ran dahi i joni, pe emme zicue a ní mba ma 'yoni, pe hönbu go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma janihu, zicue, pe emme xun ngu da böni nangué 'be'a da ma. O tengu'bu n'da ra despi zicue, pe emme xun ngu 'be'a da 'yudi, ne da zä da 'yu a n'da ra xantho xu ndoho. ⁶ Nguetho ma janihu tengu'bu n'da ra sibi. Ne man'da xun ts'o ot' ma janihu xinda gue'a ma 'yehu ogue ma guahu. Ne gue'a ní ts'oni gätho dí othu a, ne di xand ran ts'o gätho ra ximhäi, ngue di benba a ra zithu. ⁷ Pe nu yu ja'i man'da da zä di maxubi hont'a go má zate ne yu doja ne yu pozu ne yu huq. ⁸ Pe nu rá jani n'da, njo'o to da zä di hat ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozu, emme in cue, ran date a rá nde. ⁹ Nangué ma janihu sä dí emhbu dí espahu Oja ma Tahu, pe ne dí äfu ra 'yanthi ma mija'ihu. Pe nu'u, bi zän'na Oja u, bi ndepe dim 'bui tengu tho Oja u. ¹⁰ N'dat'a ma ndehu ná yahu 'bu dí espahu Oja ne'bu dí äfu ra 'yanthi ma mija'ihu. Pe ma zi cu ah, hingui sä ga othu tengu a. ¹¹ Ha i sä 'darbu da böhmi ra dehe xun ho a ra dehe xun xä. ¹² O 'be'a di ja yu za'ixi, ma zi cu ah, ha ne'u yu peni i zupu. O xi n'da ra zabot'i, ha zupu yu ixi. Xingui sä 'darbu da böhmi ra dehe xun ho a hingui ho.

Bí nexpu bí 'bu Oja ran 'yomfëni xun ho

¹³ Nu'bu dí pahmbu ran 'yomfëni, pe ga uhmbu 'bu, nangué ran hocja'i ga othu, ne hin dan

'yεzεhεh_u, guerp_u da fadi majuaṇi i ja man 'yomfεnih_u. ¹⁴ Pε nu'b_u x_un ju dīm bεnba ma mija'ih_u nanguε ran ts'εya, nε dadí mispah_u, nε sä dí εmh_u ja man 'yomfεnih_u, pε ra fehni a dīm mamh_u'b_u. ¹⁵ Pε nuna ra ts'on'yomfεni na him bí nεxp_u bí 'b_u Oja, pε bi nεquida ua ja ra ximhäi, nε dá bεnse ma mbuih_u, nε ra zithu bí bεngah_u tengu na. ¹⁶ Nguetho nu'b_u dí øth_u ran ts'εya, nε dín nde dam mixteh_u, nu'b_u, dí øth_u gätho y_u ts'oqui 'b_u, nε y_u sui. ¹⁷ Pε nu ran 'yomfεni di 'daj_u Oja, n'dat'a gam bεmh_u, nε ga hocpah_u rá mbui ma mija'ih_u, nε gan numanhoh_u _u, nε din ja man huεcateh_u, nε ga fäxh_u _u, nε hin da goh ma mbuih_u'b_u ja a dí xihmb_u _u, nε hin ga häth_u _u. ¹⁸ Pε nu'b_u jante thoho ga hocpah_u rá mbui ma mija'ih_u, dí øth_u tengu'b_u dí pomh_u ra hmudä dí bøx ran ho 'b_u.

4

Hin ga øth_u rá pähä ra ximhäi

¹ Ha hin guí paḥmb_u hap_u di nεqui _u y_un sui guí øth_u, nε y_un heque. Ha hinga gue'_u di ho ni mbui zεhεh_u a gnín s_uhmb_u. ² Nu'a hin ní zä guí t_umh_u a guín ndeh_u, gue'a gnín hote thohoh_u a. Nε gue'a ran ts'εya a gnín s_uhmb_u 'nε gnín tunhd_u, nguetho hingui sä guí taḥmb_u a guín ndeh_u nanguε ni pähä zεhεh_u. Pε hin guí t_umh_u ngue hin guí äf_u Oja. ³ Pε madague'b_u guí äf_u Oja a guín ndeseh_u, pε hin di 'da'ah_u, nguetho hingui ho guím bεmh_u, guín nde guí xand ni pähä zεhεh_u. ⁴ Sä guí εmh_u hont'a Oja guím bεmh_u, nε ya guí ten thohoh_u ra ximhäi. Ha hin guí paḥmb_u gadín s_uhmb_u Oja 'b_u guín numanhoth_u ra ximhäi. ⁵ Uague guí εmh_u

säti thoho bi man rá t'ohni Oja ngue bi 'yεna: “Pε εμμε dín ndepe da bεngui, janangue'a dá un ma Hogandahi di huεc'ε, ne di jamansup yá mbai,” bi 'yεn Oja. ⁶ Pε di zet'a ni mbaihiε Oja, n'damhma da zä hont'a guim bεmhba a. Janangue'a εn Oja, di un rá mate n'da 'bε hin din 'yεzεhe, pε da zε a n'da 'bε din 'yεzεhe, i εn rá t'ohni Oja. ⁷ Damin unsehiε ya ngue di manda ahε Oja, ne dami sεhmbε ra zithu, da 'dagui nangue'ahε. ⁸ Zai damim bεmhba ngue 'darbε guí 'bεhmbε Oja, ne zai da hyut'a ni mbaihiε baya. Dami 'yeshε yε ts'oqui guí øthε, ne hingui yoho da bεn ni mbaihiε. ⁹ Pε i jatho da du ma mbaihiε nguetho dyá ts'om'bäi hε. Ne dan zomhbε, hingui sä dan thethohε. Nu ma thedehε dim pommi ra ts'oni, ne nu man johyahε dim pommi ra dumbai. ¹⁰ Ne ga øthε ngue hin'yε ma ts'edi zεhεhε bε ja rá hmi Oja. Ga äfε ra punbi, janangue'a di pungahε ne di jajε dan johyahε baya.

Hin dan c'aman'uhε

¹¹ Ma zi cu ahε, o gadín c'aman'uhε, nguetho nu'bε gadín c'aman'uhε, masque guím bεmhba hingui ho rán t'εdi Oja i εna dan huεjε. Ne nu'bε hin dí øthε rán t'εdi Oja, εna gue'bε jase man t'εdihε 'bε. ¹² Pε hont'a n'da sä di 'dajε yεn t'εdi, nguetho Oja a, ne hont'a sä da yañ'a n'da ne i sä di jua'a n'da. Pε ha dím bεmhba dyε ojaεhε ngue sä ga εmhba ja yá ts'oqui ε'da.

Hin dí hand bε ní 'yεh man zaquihε

¹³ Mbähä dan 'yomfεnihε ts'ε ya, nguetho dí εnthohε: “Nuya ogue nixudi ga mbähä n'danni, dam 'bεhmbε n'da jεya bε, ne dam pεhmbε, ga

təhmbu,” dadín 'yɛmfu. ¹⁴ Pɛ hingui sä gam mamhbu tengu a, nguetho ya hin dí pəhmbu 'be'a ga øthu, nɛ hin dí hand bu ní 'yɛh man zaquihu. Tengu tho n'da ra güi, guín nu, jabu, nɛ xø gán nu, hin'ybu bu. Njarbu n'da ra ja'i. ¹⁵ Pɛ nde'bu ga ɛmhbu: “Nu'bu da nde Oja, dam 'buhmbu ts'u, nɛ din ja 'be'a da zä ga øthu buya.” Guehna gam mamhbu na ya. ¹⁶ Pɛ dán 'yɛzɛhɛhu 'bu hin dá äfu Oja 'be'a da zä ga øthu. Pɛ ra ts'oqui a. ¹⁷ Nu'bu dí pəhmbu a ran ho, nɛ hin dí øthu a, ra ts'oqui a 'bu.

5

N'da ran zofo i sih yu məmbeti

¹ Damin 'yomfɛnihu ts'u gyu məmbetihu, gan zomhbu nɛ ga mbahmbu nguetho nts'utho ra 'yənhi guin nuhu. ² Nu'a 'be'a gä guí peshu tengu'bu xu 'ya bu nam bɛn Oja, nɛ ni hehu tengu'bu xun za yu zu'uɛ. ³ Nu ni mbetihu xun ts'om bu na nu Oja a, nguetho nin ts'iyatehu a gní tımbu u, nɛ hin gá pəhmbu nda'a xun ho xquí jafu. Nɛ gue'a dí jua ah u a tengu'bu ra sibi. Nɛ tengu'bu guidí munshu a ran unbi guin nuhu 'bu ran zɛgui. ⁴ Gá hyät ni mbɛfihu hin gá juarpahu yün zäbi 'bu min xopu ni huəhihu. Nɛ nu'a ran zäbi gá cɔnba ni mbɛfihu, nɛ gue'a dí yəp ah u a. Nɛ nu'a rá ts'oni ni mbɛfihu bi 'yø Oja tətə tho ho rá ts'ɛdi, nɛ da hyə ra güenda nangue'u. ⁵ Nu'ahu gám 'buhmbu nangue nin johya zɛhɛhu nguecua ja ra ximhäi gyé ziyatehu. Nɛ bi zac ni mbuihu tengu n'da ra ts'ɛdi. Pɛ gue'a dín ja'ahu tengu'bu ran thots'ɛdi 'bu rán zɛgui ra pa. ⁶ Nɛ nu'ahu guí cothu fädi u nte in dupate, nɛ xø guí hohu buya, nɛ hin di mu.

Ga häth_u 'be'a i t'ørcah_u

⁷ Janangue'a ma zi cu'ah_u, nu'b_u i t'ørcah_u a, pe hin dan xømbu_{ih}, ne ga tømhb_u gue'b_u go bá ěh ma Hmu_u ra Cristo. Tengu'b_u dí tuhmb_u y_u hmudä ua ja ra häi, dí tømhb_u hønt'b_u go njam'b_u ba ěh ra 'ye, di hoqui 'be'a gä xtá tuhmb_u buya. Ne din ja a mi numanhoh_u din ja buya. ⁸ Janangue'a ga seth_u hin dan xømbu_{ih}, nguetho ya him maya'a ba ěh ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ah_u, hin ga ěmh_u rá ts'oqui na n'da ma cuh_u 'b_u dín nuh_u y_un unbi, ne xømhma di ungh_u Oja. Pe guim bømhb_u mi ts'utho da zø'a ra ze'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ah_u, gam bømhb_u gue bi hyät y_un unbi u yá pøngahya Oja, ne ngutho ga häth_u u. ¹¹ Nguetho dí pahmb_u majapi u i hät y_un unbi. Xtá øhmb_u ngue bi hyät y_un unbi a ra Job, ne x_un ngu ran ho bi t'ørpa m'bejua. Nguetho nu'a Oja x_un ngu rán huęcate ne x_un ngu rá mate. ¹² Hnehi thoho hin ga uaspah_u rá thuhu Oja a mam hmans_u, xín ga ndønbah_u rá thuhu 'be'a man'da jaua ja ra häi ngue ga ěmh_u di zerca mam hmans_u. “Ha guí ěc'yęi a dí xi'i uague hin'na,” ga ěmthohoh_u. Janangue'a hin di ungh_u Oja.

Dan yq_u Oja

¹³ Nu'b_u dín nuh_u ran unbi, dan yq_u Oja 'b_u. O nu'b_u dadín johyah_u, dan tuhmb_u n'da ra thuhu ngue dí ěspah_u Oja. ¹⁴ Nu'b_u x_un uju, ga xihmb_u y_u ngurbi bu ja ram peti ba ěħ da 'yäp rá mfäts'i ra Hmu, ne da jaj_u ra aceite nangue rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Ne Oja di 'uec'a ran u dí h_umf_u, nguetho dá ěc'yęih_u ngue majuani da yq_u 'b_u má äfu a. Ne nu'b_u ma ts'oquih_u a dán hy_unhd_u, pe di pungh_u. ¹⁶ Ne dan xih ma ts'oquih_u n'da ngu n'daj_u,

janangue'a da zä dan 'yäf_u rá mate Ojå n'da ngu n'daj_u, ne nu'b_u x_un u n'da da yam b_uya. Nguetho x_un ngu rá ts'edi da 'yøt' Ojå 'b_u da 'yöp a majua_{ni} n'dat'a Ojå im b_uni, ne gue'b_u di b_unba Ojå a i ädi. ¹⁷ Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra jå'i thoho tengu gah_u, ne bi hyah rá mb_ui bi 'yöp Ojå ngue hin din 'ye. Ne him bin 'ye ua ja ra ximhäi gätho nhyunjeya ne n'dato zana. ¹⁸ Ne xø bin yaui Ojå mahø'n'a ngue bi 'yöp ra 'ye. Ne bá p_unh'na Ojå ra 'ye, ne bi bøx y_u hmudä ua ja ra häi b_uya. ¹⁹⁻²⁰ Ma zi cu'ah_u, nu'b_u n'da ra 'yεc'yεi da 'uep_u ja ra 'yu x_un ju_uni, ne nu'b_u da zä ba sih_u mahø'n'a, ga p_uhmb_u ngue dá y_unba_u rá te a xí 'uegue. Ne madague'b_u x_un ngu yá ts'oqui, p_u bi mba ma punbi.

**Ra 'da'yonhogui nangué ma Hmuh[†] ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomi, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366